Puolustusministeriö Kokousraportti EU/19/2025-PLM-7

Heikkilä Eemeli 2.9.2025

Eduskuntaraportti: Epävirallinen puolustusministerikokous Kööpenhaminassa 28.–29.8.2025

Kokous

Epävirallinen puolustusministerikokous Kööpenhaminassa 28.-29.8.2025

EU:n puolustusministerit kokoontuivat epäviralliseen puolustusministerikokoukseen Kööpenhaminaan 28.–29.8.2025. Suomea edusti kokouksessa ensimmäisenä päivänä kansliapäällikkö Esa Pulkkinen, toisena päivänä valtiosihteeri Pasi Rajala. Ensimmäisen päivän agendalla oli kaksi paneelikeskustelua, jotka keskittyivät pohjoismaisen puolustusyhteistyön oppeihin sekä Ukraina-tukeen. Toisen kokouspäivän agendalla oli kolme aihetta: sotilaallinen tuki Ukrainalle, puolustusvalmius, sekä EU:n YTPP-operaatiot.

Ukraina-tuessa KEVPJ Kallaksen ja lähes kaikkien jäsenvaltioiden puheenvuoroissa painottui blokattujen EPF-päätösten kiireellisyys. Lisäksi korostettiin Ukrainan puolustusteollisen ja teknologisen pohjan vahvistamista mm. SAFE-rahoitusvälineen avulla ja Venäjän vastaisten pakotteiden roolia Ukraina-tuessa. Puolustusvalmius-keskustelussa jäsenmaat toivat esiin kiinnostustaan unionin piirissä vuoden aikana sovittuihin suorituskykyalueisiin sekä keskustelivat mahdollisista johtorooleista. Lokakuun EU huippukokouksessa tulisi olla valmiina selkeä tilannekuva ja tiekartta suorituskykyalueiden toimeenpanosta. Lisäksi jäsenmaat toivat laajalti esiin EDA:n keskeistä roolia ja näkemyksiä SAFE:sta. YTPP-operaatioita koskevassa keskustelussa osa jäsenmaista korosti operaatioiden tärkeää roolia EU:n globaalin vaikuttavuuden ja vaikutusvallan näkökulmasta. Osa jäsenmaista taas toi selkeästi esiin priorisoinnin tärkeyden myös operaatioissa, ja alleviivasi keskittymistä unionin lähialueeseen mahdollisia operaatioita tarkastellessa.

Suomi korosti Ukrainan sotilaallisen tuen kiireellisyyttä ja sitä, että Ukrainan sotilaalliseksi tukemiseksi tulisi löytää pidemmän aikavälin uskottava ratkaisu, joka perustuisi jäsenvaltioiden talouden kokoon. Myös transatlanttisen yhteistyön merkitystä Ukrainaa koskevassa jatkotyössä alleviivattiin. Puolustusvalmiutta koskevassa keskustelussa Suomi mainitsi prioriteettinsa mainituista suorituskykyalueista. YTPP-operaatioiden tapauksessa korostettiin operaatioiden vaikuttavuuden merkitystä ja esitettiin siviilikriisinhallinnasta tutun vaikuttavuusarvion tuomista myös sotilaallisen kriisinhallinnan arviointivälineeksi.

Ukrainan sotilaallinen tuki
Varsinaisen kokouspäivän ensimmäinen osuus oli sotilaallinen tuki Ukrainalle, johon osallistui etäyhteydellä Ukrainan puolustusministeri Denys Shmyhal.

Puheenjohtaja Tanska alusti Ukrainan tukemisen kiireellisyydestä ja historiallisesta merkittävyydestä koko Euroopalle. Ukrainan vapauden tukeminen on Tanskan puheenjohtajuuden avaintavoite, jota tullaan edistämään tulevan syksyn aikana. Kaikkien jäsenmaiden tulisi tehdä enemmän Ukrainan tukemiseksi, Ukrainan puolustustaistelun ollessa aikamme keskeinen haaste.

Korkea edustaja Kaja Kallas alusti Ukraina-osuutta kahden työlinjan kautta, jolla voidaan parhaiten varmistaa Ukrainan vahva asema tulevaisuudessa:

1. Ukrainan turvatakuut, joihin Yhdysvallat kontribuoi ja EU sitoutuu. Yhteistyö halukkaiden koalition kanssa on keskeistä. Olennaisessa osassa Ukrainan omat vahvat puolustusvoimat sekä puolustusteollisuus.

2. Vahvan välittömän sotilaallisen tuen jatkaminen Ukrainalle. EU ja jäsenmaat ovat antaneet tähän saakka 63,2 miljardia euroa sotilaallista tukea Ukrainalle. Ukraina tarvitsee jatkuvaa tukea myös tulevaisuudessa niin asetoimitusten kuin rahoituksenkin osalta.

Ukrainan puolustusministeri Shmyhal mainitsi Venäjän laajasta lennokki- ja ohjushyökkäyksestä viime yönä, ja toi esiin Ukrainan prioriteetteja tarvittavan aseistuksen osalta. Alleviivasi vahvojen turvatakuiden roolia ja mahdollisia jatkoaskelia tulitauon jälkeen.

Puolustusteollisuuden ja avaruuden pääosaston pääjohtaja Pesonen alusti EU:n tuesta Ukrainalle, puolustuskomissaari Kubiliuksen poissa ollessa Suomen vierailunsa johdosta. EU:n humanitaarinen ja sotilaallinen tuki yhteenlaskettuna on yhteensä jo noin 170 miljardia euroa. SAFE-lainainstrumentti on merkittävä väline myös Ukrainan kannalta, joka voi tuoda uusia yhteistyömahdollisuuksia. **Naton apulaispääsihteeri Shekerinska** painotti yhteistyötä halukkaiden koalition sekä transatlanttisten kumppanien kanssa.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa oli pitkälti yhtenäinen näkemys siitä, että Ukrainan sotilaallista tukea ja turvatakuita koskevaa valmistelua tulee jatkaa. Lähes kaikki jäsenmaat korostivat EPF-päätösten merkitystä Ukrainan sotilaallisessa tuessa. EUMAM:in, SAFE-rahoitusvälineen ja Venäjän vastaisten pakotteiden roolia painotettiin myös laajalti Ukraina-tuessa.

Suomi mainitsi Venäjän pitkäaikaisen uhan Euroopan turvallisuudelle myös mahdollisen tulitauon ja rauhan jälkeen. Yhdysvallat tulisi pitää mukana, vaikka Euroopan on tärkeä ottaa selkeästi vankempaa roolia Ukrainan sotilaallisessa tuessa. EUMAM on ollut menestystarina, ja mandaatin vahvistamista tulee selvittää. Ukrainan sotilaalliseksi tueksi tulisi kokonaisuudessaan löytää pitkän aikavälin laajempi rahoituspaketti, joka jakaisi vastuun tukijamaiden taloudellisen koon mukaisesti.

Puolustusvalmius
Toisessa osiossa **Korkea Edustaja Kallas** painotti suorituskykyjen kehittämisen kiireellisyyttä, ja toivoi jäsenmailta näkemyksiä mahdollisuudestaan johtaa yksittäisiä suorituskykyalueita koskevia projekteja. Lisäksi Kallas painotti komission kykyä koordinoivaan rooliin suorituskykyjen kehittämisessä, ja toi esiin kesäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä sovitun tiekartan. **Puolustusteollisuuden ja avaruuden pääosaston pääjohtaja Pesosen** mukaan puolustusvalmiuden kehittäminen on jo hyvässä vauhdissa. Kehitettävät suorituskykyalueet on tunnistettu ja vuoden aikana julkaistut ohjelmat ja strategiat – kuten puolustuksen valkoinen kirja, ReArm Europe-ohjelma, puolustuksen Omnibus-paketti ja SAFE-lainainstrumentti – voivat tuoda merkittäviä lisäkannustimia jäsenmaille investoida lähitulevaisuudessa lisää puolustukseen. Tulevilla lippulaivahankkeilla kehitetään Euroopan kykyä itsenäisempään rooliin puolustuksessa. **Euroopan parlamentin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alivaliokunnan (SEDE) puheenjohtaja Strack-Zimmermann** piti painokkaan puheenvuoron siitä, miten kiireellisesti puolustukseen tulee välittömästi panostaa Euroopassa ja välttää turhaa byrokratiaa tämän toimeenpanossa. Parlamentti tukee puolustuksen valkoisen kirjan tavoitteita.

Jäsenmaiden keskustelussa tuli esiin selkeä tavoite nostaa puolustusvalmiutta 2030 mennessä, sekä laaja kiinnostus osallistua unionin piirissä vuoden aikana sovittuihin suorituskykyalueisiin. Lisäksi kuultiin ehdotuksia mahdollisista johtorooleista suorituskykyalueiden sisällä, jäsenmaat myös toivat laajalti esiin Euroopan puolustusviraston (EDA) keskeistä roolia hankkeiden koordinoinnissa jäsenmaiden välillä ja näkemyksiä SAFE:n hyödyntämisestä. Puolustuksen Omnibus nähtiin laajalti tärkeänä uudistuksena sääntelyn vähentämiseksi ja puolustuksen investointien lisäämiseksi. **EDA toimitusjohtaja André Denk** korosti myös puolustusviraston valmiuttaan koordinoida suorituskykyjen kehittämistyön toimeenpanoa.

Suomi toi esiin kiinnostuksensa tarkastella mahdollista johtoroolia etenkin maataistelukykyyn ja merelliseen ulottuvuuteen liittyvissä projekteissa. Lisäksi mainittiin kiinnostus mm. itäistä rajaturvallisuutta, strategisia mahdollistajia, ilmapuolustusta ja sotilaallista liikkuvuutta koskeviin projekteihin. On oleellista, että investoinneilla saavutetaan konkreettisia suorituskykyjä. Puolustuksen Omnibus toivotettiin tervetulleeksi, ja kesäkuun Eurooppa-neuvoston päätelmissä mainittua tiekarttaa toivottiin käsiteltävän laajalti syksyn aikana.

EU:n YTPP-operaatiot
Lounaan yhteydessä keskusteltiin EU:n sotilaallisista operaatioista, niiden painopisteistä sekä jatkokehittämisestä. **Korkea edustaja Kallas** nosti esiin, että EU ei ole kyennyt vastaamaan useiden operaatioiden haasteisiin, muun muassa vaihtelevien resurssien ja siihen liittyvien riskiä välttelevien mandaattien takia. Tämän seurauksena EU menettää uskottavuuttaan erityisesti Afrikassa, jossa muut toimijat (etenkin Venäjä ja Kiina) ovat samalla lisänneet läsnäoloaan sekä strategista viestintäänsä. **Euroopan unionin sotilasesikunnan (EUMS)** päällikkö van der Laan mainitsi epäsuhdan siinä, miten osa jäsenvaltioista kontribuoi laajasti kaikkiin operaatioihin ja osa ei mihinkään. Lyhytkestoiset mandaatit – kuten vuosittain uusittavat – ajaa isäntämaat helposti hakemaan muita turvallisuus- ja puolustuskumppaneita, jotka pystyvät lupaamaan pitkäkestoisempaa läsnäoloa. Operaatioille tarvittaisi selkeä poliittinen visio, integroitu operatiivinen suunnitelma, selkeät ja pitkäkestoiset mandaatit, uskottavuuden palauttaminen sekä selkeät sitoutumiset osallistuvilta jäsenmailta ennen mandaattien laajentamista.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostui vahvasti EUMAM-koulutusoperaation hieno onnistuminen joustavuudessa sekä muuttumiskyvyssä Ukrainan tarpeiden mukaisesti. Useat maat alleviivasivat myös EUMAM:n mandaatin vahvistamisen tärkeyttä. Muiden operaatioiden osalta jäsenmailla oli erilaisia näkemyksiä siitä, tulisiko unionin olla entistä näkyvämpi ja vaikuttavampi toimija operaatioidensa kautta esimerkiksi Afrikassa, vai tulisiko operaatioissa keskittyä lähialueen vakauden turvaamiseen esimerkiksi Länsi-Balkania priorisoimalla. Monet jäsenmaat tiedustelivat myös mahdollisuudesta EU-operaatiolle Libanonissa mandaatin päättyessä ensi vuonna.

Suomi korosti operaatioiden vaikuttavuuden merkitystä. Vaikuttavuutta tulisi pystyä mittaamaan myös sotilasoperaatioissa nykyistä tarkemmin. Tämän pohjalta esitettiin siviilikriisinhallinnasta tutun vaikuttavuusarvion tuomista myös sotilaallisen kriisinhallinnan arviointivälineeksi, joka voisi tukea operaatioita koskevassa poliittisessa päätöksenteossa. Lisäksi alleviivattiin EUMAM:ia mainiona esimerkkinä onnistuneesta, uudenlaisesta koulutusoperaatiosta.

Korkea edustaja Kallas toi lopussa esiin, että EU:n mahdollisesti liian tehottomat operaatiot ovat unionin oman uskottavuuden kannalta huonompi vaihtoehto kuin se, että operaatioita ei suoritettaisi ollenkaan. Muut toimijat hyödyntävät vaikuttamisessaan tehokkaasti mahdollisia puutteita operaatioiden toiminnassa.

Suomen edustajat
Kansliapäällikkö Esa Pulkkinen, valtiosihteeri Pasi Rajala, puolustusasiainneuvos Karoliina Honkanen, erityisasiantuntija Eemeli Heikkilä, erityisasiantuntija Niklas Backlund, adjutantti Karri Lahtinen

Asiakirjat

-

Liitteet -

Viite -